

Ugoszcz- Ogólna historia miejscowości

...

Lena Rochnowska

Najstarsze dowody powstania Ugoszcza.

Ugoszcz - wieś folwarczna której pierwszym właścicielem był Mikołaj Ugoski herbu Ślepowron. W opisie jego sporu sądowego z 1418 roku znajdujemy pierwszą wzmiankę o Ugoszczu. Jednym z następnych właścicieli Ugoszcza był Wojciech Ugoszczyk. Prawdopodobnie to jego zasługą było wybudowanie w drugiej połowie XVI wieku drewnianego dworku który znajdował się w miejscu pałacu który możemy podziwiać dziś.

Pałac w Ugoszczu

Zaludnienie i położenie historycznego Ugoszcza

Jak podaje *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich* wieś folwarczna położona nad jeziorem należała do powiatu Rypińskiego, gminy Żałe oraz parafii Rusz (Ruże). Według regulaminu poborów powiatu rypińskiego z r.1564, wieś zamieszkiwało 20 osadników oraz krawiec, tłoczący olej, kowal, kołodziej i trzech szynkarzy.

Panowanie Zielińskich

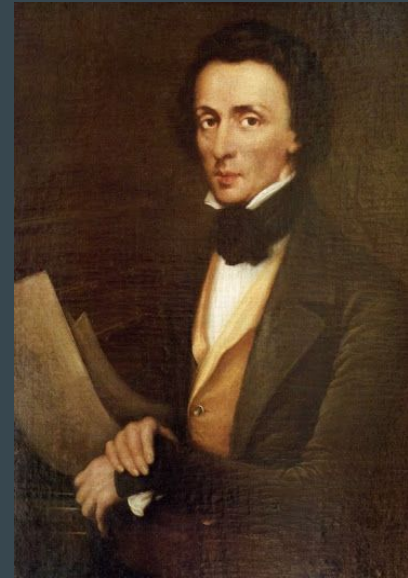
W kolejnych latach wieś zmieniała swoich właścicieli, aż trafiła pod władanie rodziny Zielińskich herbu Świnka. W latach 1705-1707 w Ugoszczu ukrywał się brat właściciela, arcybiskup Iwowski Konstanty Zieliński. Poparł on detronizację władcy i koronował Stanisława Leszczyńskiego na króla Polski. Arcybiskup był za ten czyn poszukiwany przez wojska rosyjskie i zwolenników króla Augusta II Mocnego. Ostatecznie Konstanty Zieliński został schwytany w lasach swojego majątku Skępe i zesłany w głąb Rosji, gdzie zmarł.

Początek panowania rodziny Borzewskich

W 1790 roku Ugoszcz trafił pod panowanie rodziny Borzewskich herbu Lubicz. Dobra te nabył od Aleksandra Zielińskiego wraz z Okoninem Ludwik Borzewski - asesor sejmiku oraz komornik graniczny dobrzyński. W trakcie panowania rodziny Borzewskich majątek prężnie się rozwijał, a rolnictwo stało na najwyższym poziomie. Rodzina organizowała na terenie całego regionu życie społeczne i polityczne.

Wizyty Fryderyka Chopina w dworku Borzewskich

Dzięki związkom rodzinnym, dwór w Ugoszczu odwiedził co najmniej kilka razy Fryderyk Chopin. Właścicielem majątku był wtedy Grzegorz Feliks Borzewski (1796-1860). Nastoletni Chopin gościł w Ugoszczu w latach 1824-1825 i istnieją przypuszczenia, iż chciano zeswatać go z Teklą Borzewską, najmłodszą siostrą panującego wtedy gospodarza. Tekla ostatecznie wyszła za mąż za Kazimierza Dziewanowskiego - Oficera powstania Listopadowego i podporucznika armii Księstwa Warszawskiego.

Fryderyk Chopin

Budowa Pałacu

Należy zaznaczyć iż Fryderyk Chopin gościł w drewnianym dworku zbudowanym w drugiej połowie XVI wieku. Dopiero z inicjatywy Julii Borzewskiej rozpoczęto w pierwszej połowie XIX wieku budowę istniejącego do dzisiaj pałacu. Budynek zbudowany z wypalanej cegły, otynkowany i bogato zdobiony podkreślał wysoki status rodziny.

Park krajobrazowy założył Antoni Borzewski. Niestety dzisiaj możemy podziwiać tylko jego zarys, ponieważ władze komunistyczne celowo zniszczyły większość elementów kompozycyjnych, aby w ten sposób zatrzeć pamięć o pięknym majątku i jego właścicielach.

Koniec świetności rodziny Borzewskich - Historia patrioty- Antoniego Borzewskiego

Antoni Borzewski (1868-1920) - Syn Marii i Zdzisława, urodził się 25 marca 1868 roku. Był właścicielem dóbr Ugoszcz, Okonin oraz Giżynek. W dniu 20 czerwca 1900 roku formalnie stał się jednym z założycieli cukrowni w Ostrowitem.

Antoni Borzewski był znakomitym gospodarzem, znał się na uprawach i hodowli, a majątek Ugoszcz prowadzony był wzorowo. Gospodarz dbał też o pracujących m.in. podczas spotkania u rodziny Piwnickich w Gulbinach apelował o podwyższenie płac robotnikom w folwarkach. Antoni dążył też do rozbudowy całego regionu. Zainicjował m.in. budowę kolejki wąskotorowej do Mławy w 1906 roku.

“Choć mam 52 lata, byłbym się zapisał do armii wraz z moim samochodem, ale uważam za wiele trudniejszą placówkę pozostanie w Ugoszczu w dzisiejszych czasach”

Antoni Borzewski

Gdy wybuchła wojna polsko-bolszewicka Antoni Borzewski od początku wiedział że nie opuści Ugoszcza i podejmie walkę niezależnie od okoliczności. Gdy do gospodarzy dotarła informacja, iż Kozacy są w Rypinie, Antoni odesłał rodzinę i służbę w bezpieczne miejsce. W pałacu pozostał tylko on i Felek - chłopiec kredensowy (lokaj).

Wydarzenia 16 sierpnia 1920

16 sierpnia 1920 roku oddział około 100 Bolszewików otoczyło pałac. Antoni zadzwonił do cukrowni w Ostrowitem i dowiedział się iż oddział ułanów wycofał się w stronę Brodnicy. Pomimo tego iż został osamotniony i miał ostatnią szansę na ucieczkę, postanowił zostać i bohatersko bronić swych ziem. Wiemy, że tego dnia Borzewski pozbawił życia 9 Bolszewików oraz kilku ranił.

Sytuacja była pod kontrolą do momentu kiedy trójka miejscowych rewolucjonistów wskazała bolszewikom tylne wejście do pałacu. Wtem Antoni zrozumiał że jest to już koniec i odprawił chłopca przez podziemny tunel. Zależało mu na tym aby przeżył.

Bolszewicy nie mogąc zabić Antoniego podpalili budynek. On z powodu braku tlenu musiał wychylić się za okno gdzie otrzymał śmiertelny strzał od jednego z kozaków siedzących na drzewach. Tak zmarł nasz ostatni dziedzic patriota z którego bohaterskiej postawy winniśmy być dumni i powinniśmy znać jego historię.

KONIEC

*“Ugoszcz ukochałem nad wszystko i w czasie
najniebezpieczniejszych momentów nie rozstanę się z nim”*

Antoni Borzewski